

EDUCAȚIA ÎN ERA DIGITIZĂRII

12 octombrie 2020

1. Introducere

Pentru Grupul PPE, **educația** reprezintă o investiție în viitorul nostru comun și un instrument principal pentru evoluția, realizarea și valorificarea potențialului fiecărei persoane: o educație de calitate stimulează creativitatea, inovarea și dinamismul. Aceasta are un impact pozitiv asupra coeziunii sociale, care este o condiție necesară pentru creșterea economică, crearea de locuri de muncă și **ocuparea forței de muncă**. Cetățenii educați sunt un pilon fundamental al societăților noastre democratice. Educația consolidează identitatea noastră europeană și contribuie la păstrarea **valorilor comune**. Prin educație, oamenii se pot orienta mai bine în lume. Educația le permite cetățenilor să-și formeze opiniile, să raționalizeze, să practice gândirea liberă și critică și să își exploateze abilitățile și competențele, făcându-i astfel capabili să construiască viitorul nostru comun.

Grupul PPE este în favoarea **subsidiarității** în educație. Conținutul predării și organizarea sistemelor de învățământ¹ intră în sfera competențelor naționale și așa trebuie să rămână. Cu toate acestea, pentru a răspunde noilor provocări avem nevoie de mobilizarea instrumentelor europene și de politici de susținere în cadrul **Spațiului european al educației**. Prin urmare, UE trebuie să își îndeplinească prioritățile, să monitorizeze realizările (Semestrul european) și să asiste statele membre. În plus, UE ar trebui să prețuiască și să-și dezvolte apreciată sa metodă, care constă în monitorizarea progreselor, schimbul de bune practici și utilizarea programelor - acestea trebuind să rămână instrumente majore pentru promovarea obiectivelor UE. Investițiile, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, trebuie să creeze un **mediu educațional**

inclusiv, în care fiecare copil să-și poată realiza potențialul maxim și să fie integrat în societate.

2. Provocări

Transformarea digitală a societăților noastre, dezvoltarea rapidă a noilor tehnologii și progresele științifice în domeniul inteligenței artificiale (IA) și roboticii oferă nenumărate oportunități în aproape toate aspectele vieții noastre. Transformarea digitală afectează domeniul educației, care este pe punctul de a trece prin schimbarea cea mai substanțială de la introducerea învățământului obligatoriu. Conform unor estimări, 65 % dintre copiii care intră în prezent în școala primară vor ajunge să lucreze în noi tipuri de locuri de muncă, care acum nici nu există². Potențialul tehnologiilor digitale în educație nu a fost încă utilizat la maximum pentru a oferi o educație de calitate accesibilă tuturor. **Dimensiunea etică a digitalizării și a IA trebuie să se afle în centrul eforturilor noastre**. Prin urmare, programele și sistemele UE trebuie să urmeze o abordare etică și centrată pe om a IA. Tehnologiile digitale ar trebui considerate un instrument pentru oferirea unei educații și formări de calitate. În viitor, nevoia de competențe digitale va crește (codare, logistică și robotică), ceea ce se va reflecta nu numai în cursurile de informatică, ci și în programa de învățământ în ansamblu. Ar trebui făcut mai mult pentru a evita orice formă de părtinire și discriminare în ceea ce privește algoritmii digitali și instrumentele

¹ Articolul 165 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

² <https://reports.weforum.org/future-of-jobs-2016/chapter-1-the-future-of-jobs-and-skills/>

informatice utilizate în scopuri educative.

Deși pot contribui la procesul de învățare, instrumentele digitale trebuie să rămână complementare prezenței fizice a educatorilor, precum și expertizei și judecății lor. Tehnologia digitală nu poate în niciun caz înlocui rolul profesorului, deoarece interacțiunea umană și aptitudinile cadrelor didactice sunt esențiale pentru dezvoltarea gândirii critice a elevilor și a studenților, precum și a unei capacități de raționare analitice și bazate pe fapte; aceste aptitudini sunt de o importanță capitală pentru o educație de calitate. De asemenea, prezența fizică a studenților și a elevilor face posibilă interacțiunea și cooperarea, care sunt esențiale pentru stimularea procesului de învățare.

Uniunea Europeană și statele membre trebuie să urmărească îndeaproape viitoarele **evoluții ale pieței forței de muncă**. Impactul noilor tehnologii, al roboticii și al **IA** asupra ocupării forței de muncă trebuie explorat exhaustiv. Unele estimări arată că milioane de locuri de muncă din UE riscă, cu o probabilitate mare, să dispară, în timp ce, în același timp, piața forței de muncă va acorda din ce în ce mai mult prioritate domeniilor **STIM**. Trebuie să ne gândim cum se vor adapta oamenii la o lume în continuă schimbare și cum vor trăi în ea în următoarele decenii. În sectoarele educației și formării, avem nevoie de soluții practice pentru orientarea profesională, pentru descurajarea abandonului școlar, pentru formarea online a adulților și pentru recalificare. **Educația adulților** nu se poate limita la predarea noilor competențe, numai pentru a se adapta la schimbările de pe piața muncii. Educația pentru adulți oferă și rețele sociale și previne izolarea. Tehnologiile digitale pot oferi noi metode și oportunități pentru educația adulților și a persoanelor în vârstă, fără a fi un substitut, ci o completare a celor fizice.

Ar trebui să se acorde mai multă atenție **educației și formării profesionale** (EFP) și formelor de învățământ dual, pentru a ține seama de cerințele de pe piața muncii. Avem nevoie de formarea unor specialiști înalt calificați, cu competențe digitale, dar și cu o gândire inovatoare și spirit antreprenorial. Grupul PPE recunoaște importanța învățării pe tot parcursul vieții. O educație și o formare profesională orientate spre viitor vor ajuta Uniunea Europeană și statele sale membre să facă față mai bine șomajului rezultat din utilizarea practică a roboticii și a IA, ajutând la schimbările de carieră.

Alte provocări necesită adaptări

suplimentare ale conținutului și sistemelor educaționale. **Securitatea** și migrația, aspectele de **mediu** (schimbările climatice), **radicalizarea**, intensificarea mișcărilor politice extremiste și campaniile de **dezinformare** se numără printre cele mai importante domenii în care educația trebuie adaptată, pentru că este o componentă esențială a soluțiilor pe termen lung. Un rol special în acest sens îl are predarea în domeniul științelor sociale și umaniste, care ar trebui să se bazeze pe dovezi, pe date și pe independența academică. UE ar trebui să ajute statele membre să-și dezvolte educația în domeniul mediului, cea mediatică și cea financiară, pentru a le permite tuturor cetățenilor să ia decizii bune.

Remarcăm că **provocările demografice** reprezintă unul dintre aspectele esențiale de care Uniunea Europeană va trebui să se ocupe în următoarele decenii. Un rol important în această privință revine sistemelor naționale de învățământ. Uniunea Europeană ar trebui să ajute și să încurajeze statele membre să promoveze politici educaționale orientate către familie, care se tindă către realizarea unui echilibru între viața de familie și cea profesională.

3. Învățăminte în urma crizei COVID-19

Criza sanitară pe care o trăim a zguduit dramatic sectorul educației. Au apărut numeroase provocări pentru cadrele didactice, studenți, părinți și conducerea instituțiilor, la toate nivelurile de educație și formare. Mai mult decât oricând, UE trebuie să acționeze rapid și cu convingere. Comisia Europeană a publicat Planul actualizat pentru educația digitală. Trebuie să învățăm din criză și să utilizăm planul actualizat, dar trebuie și să arătăm clar cetățenilor că UE este în măsură să reacționeze rapid la noile provocări.

Deficiențele existente și **transformarea insuficientă** a educației digitale au fost aduse în plină lumină în timpul izolării impuse ca urmare a pandemiei, care a obligat milioane de copii, elevi și studenți să stea acasă. Familiile cu copii de vârstă școlară sau școlarizați au fost nevoite să se adapteze la noua realitate a educației de acasă. Aceasta a avut un impact major asupra sistemelor de învățământ, studenților, familiilor, profesorilor și instituțiilor școlare. Suntem conștienți de eforturile enorme făcute de familiile din întreaga UE pentru a ține pasul

cu programele școlare și pentru a-și ajuta copiii să învețe acasă. Școlile și profesorii - de multe ori fără o pregătire adecvată - au fost obligați să se adapteze la învățământul la distanță, folosind e-mailul, conversațiile video online și alte mijloace pentru a se conecta cu copiii și a le oferi posibilități pedagogice adecvate în timpul izolării. Provocarea a fost majoră și pentru copiii cu dizabilități, care sunt și mai dezavantajați atunci când interacționează prin media digitală. Guvernele, televiziunile publice, partenerii sociali, furnizorii de educație și formare, ONG-urile și persoane private au fost în măsură să creeze incredibil de repede săli de clasă virtuale și platforme de colaborare. Astfel, măsurile de izolare din timpul pandemiei au condus la accelerarea configurării formării la distanță și la o digitalizare ad-hoc a educației. În acest parcurs, au existat însă și numeroase deficiențe. Digitalizarea ad-hoc ar trebui considerată o măsură temporară pentru educația la distanță. Pentru a fi pregătiți pe viitor, trebuie să tragem învățăminte din ceea ce s-a întâmplat, să dezvoltăm o metodologie solidă și să susținem învățarea sistematică la distanță, începând cu pregătirea cadrelor didactice și luarea unor măsuri care să garanteze accesibilitatea pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu dizabilități. Măsurile restrictive din timpul pandemiei au evidențiat și mai clar problemele legate de digitalizarea insuficientă a sistemului de educație și de accesul la tehnologiile și resursele digitale, atât de către școli, cât și de către familii. Au reieșit, de asemenea, diferențele dintre statele membre și din interiorul acestora și s-au evidențiat țările care au investit deja în materiale didactice digitalizate, în **formarea profesorilor și în alfabetizarea digitală**. În plus, experiența pandemiei a făcut să iasă la suprafață problema inegalităților din cadrul societăților, arătând că copiii provenind din medii defavorizate sau din alte comunități excluse din punct de vedere social, cum ar fi comunitățile roma marginalizate din zonele rurale, îndepărtate, precum și din zonele foarte urbanizate, au avut un acces redus sau n-au avut deloc acces la educație online în timpul crizei. Prin urmare, trebuie să ne asigurăm că conectivitatea ajunge la fiecare colț al UE, în special în zonele îndepărtate și în cele rurale.

Pentru a putea continua educația la distanță, trebuie să oferim școlilor (profesori și elevi) nu numai asistență tehnică și conexiune la internet, ci și sprijinul necesar pentru a dispune de programe informatice sigure și fiabile, de materiale de învățare online și de platforme pentru schimbul de bune practici. Când pandemia se va încheia, va trebui să învățăm din această experiență,

să adaptăm școlile din toată Uniunea la secolul XXI și să utilizăm instrumentele create pentru învățământul la distanță și în cel obișnuit. Pentru Grupul PPE, acesta este un obiectiv important pentru a asigura o educație de înaltă calitate și incluzivă pentru toți copiii din Europa. În acest sens, alfabetizarea digitală este un factor esențial. Aceasta implică asigurarea accesului egal la educația digitală: toți copiii trebuie să poată dobândi cunoștințe, abilități și competențe digitale, esențiale pentru un viitor în care să se poată realiza și să se poată trăi bine. **Niciun copil nu trebuie lăsat în urmă**. Toți trebuie să aibă șansa dezvoltării personale și a unei educații de calitate, pentru a-și atinge obiectivele în viață și pe plan profesional. Este inacceptabil ca unii copii să nu beneficieze de educația digitală în aceeași măsură ca și ceilalți, pur și simplu pentru că părinții lor nu își pot permite materialele necesare. Prevenirea excluziunii sociale, care contribuie la excluziunea digitală, începe cu recunoașterea deplină a faptului că mulți copii dezavantajați, printre care cei cu dizabilități, nu au acasă aceleași posibilități de învățare ca și ceilalți. Educația digitală nu ar trebui însă să fie limitată la asigurarea accesului la internet și la dispozitive digitale. Pentru a întrerupe acest cerc vicios, sunt necesare și alte măsuri active de sprijin, precum și o îndrumare accesibilă. Trebuie implicați mai mult și copiii, și părinții în acest proces, inclusiv în ceea ce privește protecția digitală, în special în cazurile în care părinții se pricep foarte puțin sau deloc să utilizeze internetul. De asemenea, ar trebui să se acorde o atenție deosebită copiilor cu nevoi educaționale speciale, care au probleme de învățare sau dizabilități care le fac mai dificilă învățarea decât în cazul majorității copiilor de vârsta lor. Acest principiu al incluziunii ar trebui să fie întotdeauna prezent, în special în situații de criză, cum ar fi cea determinată de COVID-19.

Profesorii sunt esențiali pentru succesul oricărei reforme educaționale. Ei trebuie susținuți și formați pentru a-și dezvolta aptitudinile și competențele digitale. Programul Europa digitală poate fi, în acest context, esențial. În acest scop, trebuie să ne inspirăm din exemplele bune din unele țări³. Comisia Europeană, împreună cu statele membre, ar trebui să sprijine financiar cursurile de formare pentru cadrele didactice, pentru a le pregăti să utilizeze noile platforme în predare. Următoarea

---

³ În Danemarca și Franța, utilizarea tehnologiei informației în educație este o componentă obligatorie a formării cadrelor didactice. Iar țări precum Danemarca, Estonia și Finlanda pot profita acum de faptul că au o educație digitală dezvoltată.

generație de profesori trebuie să dispună de aptitudinile și competențele digitale pentru a pregăti copiii pentru viitor, exploatarea în același timp potențialul metodelor de predare digitale. Dacă vrem să oferim generațiilor viitoare o educație bună, trebuie să începem cu profesorii.

Asigurarea accesului la educația digitală de la o vârstă fragedă și familiarizarea copiilor cu tehnologia le vor crește capacitățile și cunoștințele privind utilizarea internetului în condiții de siguranță. Copiii trebuie să învețe cum să evite conținuturile inadecvate pentru vârsta lor și să reacționeze corespunzător atunci când le întâlnesc. Părinții, educatorii și îndrumătorii au un rol esențial în această misiune. De asemenea, este important să nu fie trecut cu vederea faptul că orice evoluție în domeniul educației digitale trebuie însoțită de un cadru solid de **protecție a datelor**. Suntem conștienți de faptul că mediul școlar este deosebit de sensibil în privința protecției datelor cu caracter personal. Trebuie să acordăm o atenție maximă datelor sensibile și confidentiale. Statele membre și școlile ar trebui să garanteze tuturor, inclusiv copiilor și părinților lor, o informare adecvată despre cum sunt colectate acestea și ce riscuri pot apărea ca urmare a utilizării lor. Prin urmare, școlilor trebuie să li se ofere nu numai asistență tehnică și conexiune la internet de mare viteză, ci și programe informatice sigure și fiabile, materiale de învățare online de calitate și platforme pentru schimbul de bune practici.

4. Instrumente europene

Uniunea Europeană dispune de un set de instrumente care sprijină dezvoltarea educației formale și non-formale, precum și investițiile în infrastructura educațională. Pentru a obține rezultate, este necesară o sinergie între diferitele instrumente. **Fondurile structurale și de investiții europene** (fondurile ESI) și alte instrumente pot furniza resurse pentru investiții în infrastructura educațională și pot contribui la dezvoltarea competențelor și la recalificarea profesională (FSE).

Programul **Orizont Europa** este o componentă esențială pentru creșterea capacităților de cercetare ale universităților, în vederea unui învățământ terțiar de calitate. Orizont Europa trebuie să se bazeze pe răspândirea excelenței, dar și pe extinderea participării, care, la rândul său, va consolida întregul spațiu european al cercetării. Acest lucru poate fi realizat în special prin facilitarea sinergiilor între Orizont Europa și

fondurile ESI.

Mecanismul pentru interconectarea Europei poate fi utilizat pentru a finanța **echipamentele digitale de care școlile din UE** au nevoie pentru învățarea online (laptopuri, tablete), precum și pentru a asigura o conectivitate mai bună a școlilor, în special în zonele excluse, îndepărtate sau rurale. Echipamentele digitale pentru școli și profesori reprezintă un element esențial pentru a oferi elevilor și studenților educație în formă digitală. Uniunea Europeană ar trebui să ofere sprijin financiar - inclusiv prin intermediul fondurilor sale de coeziune - și pentru crearea unor biblioteci online, care să stocheze lecții filmate și alte materiale care ar îmbunătăți educația digitală și la distanță.

În plus, Grupul PPE propune mobilizarea unor fonduri de redresare, adaptate la convergență și la coeziune, pentru a îmbunătăți infrastructura digitală școlară în UE, în funcție de nevoile școlilor și ale elevilor. UE ar ajuta astfel statele membre și regiunile într-un mod eficient și vizibil, pe baza cererilor lor. De asemenea, punerea la dispoziția profesorilor a unor echipamente moderne le-ar reduce volumul de muncă administrativă și le-ar oferi mai mult timp pentru a se consacra elevilor.

Erasmus+ este unul dintre cele mai populare programe ale UE, deoarece consolidează sentimentul identității europene, crește capacitatea de inserție profesională și ajută la dezvoltarea personală și profesională a europenilor, mai tineri sau mai în vârstă. Tinerii care au crescut într-o Europă unită ar trebui să fie cât mai entuziași în privința Uniunii. Aproape toți participanții la programul Erasmus recunosc că experiența avută i-a încurajat să aibă un spirit mai deschis și să fie mai încrezători în competențele nou dobândite.

Grupul PPE susține programul Erasmus+ ca un bine-cunoscut program emblematic și un instrument important al UE pentru influențarea politicilor educaționale și pentru investiția în generațiile viitoare. În aceasta, digitalizarea trebuie să fie o parte esențială, în special în contextul unei mobilități reduse, determinate, de exemplu, de măsurile necesare pentru combaterea epidemiei de coronavirus. Grupul PPE sprijină dezvoltarea unui concept de **învățare mixtă**, în cadrul căruia mobilitatea fizică să fie completată de întâlniri și învățare virtuală. Grupul PPE își reiterează apelul de a majora **bugetul Erasmus+**, pentru a extinde grupul țintă al beneficiarilor și participanților, în special la cei care provin din medii defavorizate. Grupul PPE dorește ca programul Erasmus+

să fie cât mai eficient și mai incluziv. Având în vedere complexitatea deciziilor bugetare, Grupul PPE acordă prioritate activităților principale ale Erasmus+.

Corpul european de solidaritate (CES) este un nou program, succesorul Serviciului european de voluntariat. Grupul PPE susține valoarea voluntariatului și importanța sa pentru societate și pentru dezvoltarea persoanelor. **Voluntariatul** este o sursă importantă de învățare non-formală și ar trebui recunoscut ca atare. Grupul PPE sprijină partea de voluntariat a CES ca fiind cea mai valoroasă. Aceasta ar trebui preferată în cazul unor opțiuni bugetare dificile.

După modelul Cadrului competențelor digitale, UE ar trebui să dezvolte un **cadru comun pentru predarea și învățarea despre UE** la nivelul învățământului secundar (inferior și superior). Recent lansata inițiativă a Grupului PPE, Premiul Jan Amos Comenius pentru o predare de înaltă calitate despre Uniunea Europeană, este un proiect pilot care pregătește terenul pentru obiectivele menționate mai sus. În cadrul negocierilor privind următorul program Erasmus+ pe 7 ani, Grupul PPE depune eforturi pentru a extinde acțiunile Jean Monnet de la învățământul superior la toate nivelurile de educație și formare.

Uniunea Europeană în ansamblu și statele sale membre trebuie să aibă mai multă ambiție în îndeplinirea priorităților în materie de educație. Prin noul **Plan de acțiune pentru educația digitală (PAED)**, Comisia Europeană urmărește să îmbunătățească sistemele și structurile de educație digitală din Europa. Noul plan de acțiune, ca parte a viitorului Spațiu european al educației, extinde acum sfera de acțiune și stabilește obiective specifice pentru a elimina lacunele persistente, de exemplu în ceea ce privește competențele digitale; promovarea unei educații de calitate în domeniul informaticii și tehnologiei informației; sprijin pentru o mai bună conectivitate în școli; conținutul și instrumentele de învățare online; alfabetizarea digitală a școlilor și a instituțiilor de învățământ superior. Noul PAED nu se ocupă doar de structurile formale de învățare: educația informală este inclusă în domeniul de aplicare al planului. În special în domeniul educației digitale, aspectul formării continue în contextul învățării de-a lungul vieții este extrem de important.

Accesul la educația digitală ar trebui accelerat prin consolidarea platformelor de educație online existente⁴. Acestea ar trebui să se concentreze asupra educației online și să le ofere profesorilor cele mai bune

practici. Platformele online trebuie să devină un instrument util pentru cadrele didactice din sistemele de învățământ formal și să familiarizeze profesorii și elevii cu o educație mai digitalizată, capabilă să țină pasul cu cerințele în continuă schimbare ale pieței forței de muncă, ale economiei sociale de piață, ale învățării pe tot parcursul vieții și ale nevoilor noilor generații.

Grupul PPE susține Platforma electronică pentru învățarea în rândul adulților în Europa (EPALE), o comunitate multilingvă deschisă a profesioniștilor din domeniul educației adulților, din care fac parte formatorii și responsabilii de orientare și asistență pentru adulți, finanțată prin programul Erasmus+. Rolul său este de menține conectată comunitatea din sectorul formării adulților. Strategia sa este de a ajuta formatorii profesioniști pentru adulți să facă schimb de experiență și de cunoștințe de specialitate. Cu toate acestea, programele precum EPALe ar trebui mai bine promovate pentru a le face cunoscute publicului interesat, care, în multe cazuri, dispune de cunoștințe și echipamente digitale limitate.

5. Rezumat - Grupul PPE propune:

- 1. Continuarea susținerii educației, ca o investiție în viitorul nostru. Eforturi pentru calitate și egalitate în educație și formare și considerarea educației ca o condiție a incluziunii sociale, a unei rate ridicate a ocupării forței de muncă și a creșterii economice.**
- 2. Respectarea subsidiarității în educație, dar căutarea unor noi instrumente la nivelul UE care să sprijine statele membre în consolidarea sistemelor lor educaționale.**
- 3. Utilizarea Pachetului de redresare pentru a investi în echipamente digitale pentru școlile și elevii din UE, în special în zonele excluse - niciun copil nu trebuie lăsat în urmă!**
- 4. Sprijinirea programului ERASMUS+ și a bugetului acestuia, pentru a-l face mai eficient și mai incluziv - pentru fiecare student și fiecare profesor!**

⁴ De exemplu, School Education Gateway, o platformă online pentru profesori, directori de școli, cercetători, formatori de cadre didactice, decidenți politici și alte persoane care lucrează în educația școlară: <https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/index.htm>

5. **Suștinerea voluntariatului ca activitate esențială a CES.**
6. **Încurajarea Comisiei Europene să elaboreze planul de acțiune pentru educația digitală ca instrument sistemic, atât la nivelul UE, cât și la nivel național, pentru îmbunătățirea dezvoltării și formării.**
7. **Promovarea stabilirii unor standarde comune pentru educația digitală în întreaga UE.**
8. **Suștinerea dezvoltării EPALE și a Portalului educației școlare.**
9. **Suștinerea educației duale în cadrul EFP, al învățării pe tot parcursul vieții și al formării adulților, în vederea unei mai bune adaptări la evoluția pieței muncii și a prevenirii izolării sociale.**
10. **Crearea unui cadru de referință al Uniunii pentru a învăța despre UE (la nivelul secundar).**
11. **Reținerea învățămintelor din criza COVID-19, aplicând bunele practici ale unor țări în ceea ce privește utilizarea instrumentelor digitale pentru educație.**